

גיליון הורים פרשת נשא

לאחר שפרשת במדבר הסתיימה עם משמרת בני קהת לנשיאת כלי הקודש, בפרשת נשא מספר נושאים מרכזיים המתחילים במשמרת בני גרשון ובני מררי, מפקד הלויים המשרתים בקודש, קדושת המחנות, גוזל ונשבע לשקר, פרשת סוטה, פרשת הנזיר, ברכת כהנים, קורבנות הנשיאים לחנוכת המזבח, והתגלות ה' אל משה. על פרשת סוטה לא הייתה התייחסות בדפים בגלל העדינות הדרושה בהתייחסות למסגרת משפחתית. לגיליונות צורפו סיפורים לחג השבועות.

סיפור א' לשולחן שבת

בפרשתנו מביאים נשיאי ישראל את נדבתם לחנוכת המזבח. ונשאלת השאלה מדוע היה צריך לפרט כל נשיא אם הביאו כל יום את אותו הקורבן? על השאלה נענה במשל לעשיר מופלג שהיה טרוד תמיד בעסקיו המסועפים, אולם לעיסוק אחד היה לו תמיד פנאי. אם רק שמע שיש אי שם סוס מובחר בעל עבר מפואר, מוכן היה לנסוע לקצה העולם ולרכוש אותו. מעולם לא חסך בממון ובמאמצים, הכול היה כדאי כדי להאדיר ולהגדיל את אוסף הסוסים שלו. ביום מהימים שמע האיש על יריד סוסים גדול המתקיים באחת הערים הרחוקות. הוא שמע כי מדובר ביריד שבו מוצעים למכירה סוסים גזעיים במיוחד. הוא לא התמהמה, נטל שני סוסים משובחים ביותר, האחד מזן מצרי והשני סוס הודי, רתם אותם אל מרכבתו ויצא לדרך. כל עוד שלחה השמש החמימה את קרניה ורוח נעימה הרעידה קלות את רעמות הסוסים, שעטו הסוסים קדימה בהרמוניה מלאה והסבו לבעליהם מנה גדושה של נחת. אולם אך נעלמה השמש, נתכסתה בעננים ורוח חזקה החלה נושבת ומורידה גשמי זלעפות, החלו הסוסים להתמרד. זה פונה לימין, וזה לשמאל. לא ארכה השעה והעשיר מצא את עצמו שקוע עם צמד סוסיו היקרים בשלולית מים ובוץ. בחמת זעם נטל את שוטו והחלמכה על ימין ועל שמאל, אך לשווא. הסוסים לא הצליחו לחלץ את העגלה מהבוץ. לפתע הבחין באיש זקן, היושב על עגלת קרשים עלובה רתומה לשני סוסים דלים וכחושים שנושאים בקושי את עצמם למרבית הפלא נשאו השניים את עגלת הקרשים בזריזות, כשהם מדשדשים קלות בבוץ וממהרים להחליץ ולהתקדם הלאה בקלילות. משתאה הביט האיש במחזה, ואז עמד וקרא: "עצור!" הזקן עצר וניגש לראות מה מבוקשו של האיש. סיפר לו העשיר על סרבנותם של סוסיו, על הבוץ ועל התקלות שבדרך. סוסיו הכחושים והדלים של הזקן נראו בעיניו שווים יותר מסוסיו העצלים והסרבנים. חיך הזקן ושאל: "מה מקורו של הסוס האפור?" "מהודו!" השיב האיש. "ומה מקורו של הסוס השחור?" "ממצרים!" באה התשובה. עכשיו הכל ברור, אמר הזקן, "הסוסים שלך משובחים וטובים כל אחד כשלעצמו, אך שניהם יחד לא יצליחו למלאכה. סוסי שלי אחים הם, גדלו באותה אורווה ואכלו מאותו אבוס. וכך, כשאני מכה את האחד, מתגייס השני לעזרתו, למען לא יסבול אחיו. כך צולחים הם מסלולים ארוכים ומצליחים לצאת מביצות טובעניות. כל אחד מגייס את כל כוחותיו כדי למנוע סבל מיותר ממשנהו. לעומת זאת, סוסיך זרים זה לזה, אין האחד כואב את כאב זולתו. כך מוביל כל אחד לכיוון אחר ודואג רק לעצמו. חבר וידיד אמת עם לב רחב ועמוק, מסוגל לחוש היטב בצער חברו. כך גם שבטי ישראל: יחד עם החלוקה לשבטים, אנו שומרים את היהודיות של כל שבט אך יחד את האחדות שללא אחד מהשבטים לא ניתן לעבוד במשכן."

סיפור ב'+ג' לשולחן שבת

נשא- מה נשאר לך באמת?! בפשט הפסוק "איש אשר ייתן לכהן לו יהיה" כלומר לכהן. ניתן לפרש: "לו יהיה" דווקא למי שנתן! כלומר, מה שנתת למצוות בחיך זה מה שנשאר לך באמת... נראה שני משלים על כך: אמר רבי ישראל מאיר הכהן בעל "החפץ חיים" - משל לעני אחד שהחליט לנסוע למדינה רחוקה ולנסות שם את מזלו במסחר. נסע אותו האיש למדינה רחוקה באפריקה. במדינה זו החום היה כבד ומרעה לבהמות אין ומשום כך חלב יקר מאוד. החל העני לעסוק בסחר בחלב ועד מהרה הצליח מאוד והתעשר. בכל זאת לא שב לביתו והמשיך במסחרו. לאחר כמה שנים קיבל מכתב מאשתו בו היא מבקשת ממנו כי ישוב הביתה. חשב האיש בליבו: כדאי לי לקנות חלב בכל כספי וכאשר אבוא למקומי אמכור אותו וארוויח כסף רב. אמר ועשה. לפני שעלה לאנייה נגש אליו סוחר ביהלומים לבני משפחתו. יהלומים - אמר סוחר החלב - אוכל לקנות בכל מקום... אני מעדיף לקנות עוד קצת חלב... לאחר שכנועים רבים קנה האיש קצת יהלומים במקצת כספו שנשאר לו... כאשר הגיע לביתו נוכח לדעת לגודל אסונו כי כל החלב אשר ברשותו החמיץ ואינו שווה מאומה...

"האם לשם כך סבלתי והצטערתי כל השנים"?! צעקה אישתו במר נפשה. עמד האיש בבושת פנים ולא ידע את נפשו מרב צער ובושה. הוון שעמל עליו הרבה שנים ירד לתימיון בן לילה... לפתע נזכר האיש במעט היהלומים שקנה טרם עלותו לאוניה. לקח האיש את היהלומים מכר אותם ובכסף התפרנסו הוא וביתו שנים רבות בכבוד. כמה הצטער הסוחר שלא קנה יותר יהלומים... כן הוא גם הנמשל - סיים "החפץ חיים" האדם יורד לעולם הזה כדי לעסוק במצוות והנה את רוב ימיו מבלה בצבירת רכוש. רכוש זה לעתיד לבוא בעולם הבא לא שווה מאומה... כאשר בא האדם לפני בית דין של מעלה אומרים לו: פרט את מעשיך! ואז עומד הוא בבושת פנים ואינו יודע מה להשיב... לפתע נזכר האיש במעט מעות שנתן פעם לצדקה... ובמצוות ביקור חולים שעשה וכדומה. בעבורם מקבל שכרו בעולם הבא. מה רב יהיה צערו על כך שלא ניצל את כל זמנו לצבירת מצוות ומעשים טובים...

ומשל שני על הפסוק "איש אשר יתן לכהן לו יהיה"

מסופר על שר יהודי שכיהן בממשלתו של אחד ממלכי אומות העולם, הוא הצליח מאד בעסקיו והתעשר. הדבר עורר את קנאת שאר השרים והם הלכו והוציאו את דיבתו רעה אל המלך, עלילות שונות ומשונות העלילו עליו חבריו השרים, ובין השאר סיפרו כי יודעים הם נכונה כי את כל עושרו עשה על חשבון קופת אוצר בית המלוכה. בהכירו ביושרו ובהגנותו של השר היהודי, ידע המלך כי אין שחר לשמועות הזדוניות האלו, ולא שעה לדברי הבלע וההשמצה. אולם לאחר שהשרים לא הרפו מן הדרישה לחקור את ענין, לא נותרה למלך ברירה אלא להזמין לחקירה בדבר רכושו הרב. כאשר התייצב השר היהודי לפני המלך, שאלו המלך מהו השווי המדויק של כל רכושך? בתשובתו נקב השר סכום שהיה עשירית משווים האמיתי של נכסיו, המלך שידע כי סכום זה הוא פחות בהרבה מן הסך האמיתי, כעס עליו מאד וציווה מיד להחרים את כל רכושו. משהובא כל הרכוש אל בית המלך הוכח בעליל כי השר שיקר במצח נחושה, כאן לא יכול המלך לסלוח לו והשליכו לכלא על מנת להעמידו לדין. כשהתקרב יום המשפט ציווה מלך להביא את השר לפניו ושאלו: כיצד העיז לשקר בדבר שהמציאות היא כה ברורה? ניצל היהודי את ההזדמנות שניתנה לו להבהיר את דבריו ואמר: כל מה שאמרתיו הוא האמת לאמיתה, וכך הוא פשרם של דברים, רגיל אני לרשום בפנקס מיוחד את סכומי הכסף שאני מפריש לצדקה, כאשר נשאלתי מהו ערכו של רכושי? נקבתי בסכום הרשום בפנקס הצדקה, שכן זהו רכושי האמיתי הגנוז באוצרות שמים, ואין לשום אדם אפשרות לקחת את זה ממני, שאר רכושי, המשיך השר היהודי ואמר אינו רכושי האמיתי, הואיל ואין כל ערובה לכך שישאר בידי, והראיה היא, אדוני המלך יודע היטב מה אירע לרכושי המדומה שבין רגע והחרם וניטל ממני. מיד ציווה המלך להביא לפניו את פנקס הצדקה של השר אחרי שראה שדבריו נכונים החזיר לו את רכושו בשמחה רבה והשיבו אל כנו.

סיפור ד' לשולחן שבת

נשא- לא ליפול ברשת היצר הרע לאחר מתן תורה
לאחר ההתעלות של מתן תורה בחג השבועות נדרשת זהירות שלא ליפול ברשת שטווה לנו היצר הרע. צריך לקחת את ההתעלות הזו ולהמשיך איתה קדימה. צריכים להיזהר שלא לעשות שוב עגל, כמו שהיה במתן- תורה..."

עלינו לדעת שמעשה העגל לא היה מאורע חד פעמי ואין סיבה שזה לא יחזור על עצמו, אלא כך דרכה של ההנהגה העליונה: מיד לאחר התעלות והתרוממות, מערימים ניסיונות קשים עלינו, וצפויה סכנה רוחנית אמיתית שיכולה למחוק את כל ההתעלות, אם לא חלילה גרוע מכך.

משל למה הדבר דומה:

היה פעם תייר שהבחין בדייג עומד עם מסננת וממתין לתפוס דגים על שפת הנהר. התייר התפלא ושאל את הדייג: "נראה לך שתתפוס עם זה משהו?! " "בודאי" השיב לו הדייג, "לאחר מחקר שעשיתי אני יכול לתפוס והרבה..."

"איך?! תגלה לי" התחנן התייר.

הדייג הסביר לאיש שיחו כי עליו להבין כי שנים של מחקר עלו הרבה כסף ותמורת 1000 ש"ח הוא יגלה לו.

התייר חשב שזה סכום עצום אך סקרנותו גברה והוא שילם.

הדייג גילה לו שלדגים זיכרון קצר ושיש ברשותו שעון שמצלצל כל רבע שעה הדגים מסתקרנים עולים למעלה והוא תופס אותם עם המסננת...

התייר היה המום מהרעיון ואמר: "למה אתה לא מפרסם את זה?!"
הדייג השיב: "אני מעדיף את הרווחים לשמור לעצמי...".
התייר ההמום שאל בסקרנות: "נו וכמה תפסת עד עכשיו?"
השיב הדייג: "אתה השלישי היום..."
בואו לא ניפול לרשת שטווה לנו היצר ועם התנופה שהעניק לנו הבורא נצעד קדימה בגאון...

סיפור ה' לשולחן שבת מסכת נדרים ט:

אמר (רבי) שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום וראיתיו שהוא יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים אמרתי לו בני מה ראית להשחית את שערך זה הנאה אמר לי רועה הייתי לאבא בעירי הלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחזו עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם אמרתי לו רשע למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה העבודה שאגלחך לשמים מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו אמרתי לו בני כמוך ירבו נוזרי נזירות בישראל עליך הכתוב אומר איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה'

סיפור ו' לשולחן שבת

הקשר שבין המדבר לתורה חומש במדבר עוסק במסעות בני ישראל ובהנהגת הקב"ה דרך משה רבינו עד להגעה לפני ארץ ישראל. ומובא בשולחן ערוך: "ולעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם עצרת" ומכאן נסיק שיש קשר מהותי בין פרשת במדבר לבין חג שבועות.
דרשו חז"ל במכילתא, פ' יתרו: "בשלושה דברים ניתנה תורה: במדבר, ובאש, ובמים. מה אלו חינם לכל באי העולם, אף אלו חינם לכל באי העולם".
חז"ל מלמדים אותנו שתורה מונחת בקרן זוית וכל הרוצה יבוא ויטול. אין התורה ירושה לאדם מאבותיו ולכן כל אחד בבחירתו, בשקידתו וברצונו יכול לטפס במעלות הקודש. והאדם המפקיר את עצמו על דברי תורה, ומשים "עצמו כמדבר זה שהכול דשין בו, תלמודו מתקיים בידו. ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו" (ערכין, נד).
נדרשת חכמה ייחודית הנטועה בעם ישראל בעצם קבלת התורה כפי שכתוב "ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים... ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה" (דברים, ד, ו).
חג השבועות, זמן מתן תורנו, הוא הזמן להזכיר ליהודי את מקומו ותפקידו לקבל את התורה ולגלות את הסגולה הפנימית שלו "כי היא חכמתכם ובינתכם".
על חכמת היהודי אל מול הגוי מספרים בתור מליצה על יהודי שנסע ברכבת, ואכל דגים מלוחים. חתך את ראשי הדג, עטפם בחתיכת נייר כדי לזורקם.
ראה אותו גוי אחד, ושאל אותו לפרש מעשיו: "מה אתה עושה עם ראשי הדג?"
היהודי החליט להתל בו וענה: "זה לא כל כך פשוט... והלא ודאי ידוע לך, שאנחנו היהודים חכמים גדולים וחכמתנו באה לנו כתוצאה מאכילת ראשי הדג...".
אמר לו הגוי: "אם כך אתה מוכרח למכור לי אותם!"
אמר לו היהודי: בבקשה, רק אם תיתן לי מאה שקל לכל ראש".
שמח הגוי על המציאה וקנה את כל ראשי הדג, והחל לאכול ראש דג אחד, בעוד עצמות הדג בין שיניו. פנה הגוי אל איש שיחו ואמר לו: "איזה טיפס אני. במקום לקנות ממך ראש דג במאה שקל, יכולתי לקנות אצל הדייג דג שלם בעשרה שקלים!"
ענה לו היהודי: "אהה... אני רואה שזה מתחיל לעבוד... אתה רואה בעצמך שמאכילת ראש הדג התחלת להבין...".
יהי רצון שנשכיל להבין לשמוע ללמוד וללמד ויתקיים תלמודינו בידנו..

סיפור ז' לשולחן שבת

כידוע, בחג השבועות אנו קוראים את מגילת רות. רות הייתה הגיורת הראשונה וגיורה ע"י בועז עפ"י הכתוב במסכת יבמות (עז). מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית.

מובא סיפור השגחה מתוך הרצון לעזור ל"גורת".

ר' שלמה קרליבך, טס פעמים רבות כדי לזמר ליהודים בכל רחבי העולם, והיה דמות מוכרת אצל צוותי האוויר של חברות הטיסה הידועות.

באחת הטיסות, כשעה לאחר ההמראה, קם ר' שלמה ממקום מושבו וראה דיילת אחת ממלמלת בשפתיה ואוחזת בידה סידור. הוא התפלא מהמראה הלא שיגרתי והמתין לסיום תפילתה. כאשר סיימה, אמר: 'אחות קדושה. אני רואה שאת מתפללת מסידור. האם את יהודיה?' הדיילת ענתה: 'אמנם הורי אינם יהודים, אבל נולדה בי איזו משיכה ליהדות. למדתי כמה שנים אצל רב יהודי אורתודוקסי ולאחרונה התגיירתי כדת וכדין, ואני נוהגת, כפי שאתה רואה - באורח חיים של תורה ומצוות על פי ההלכה. אחד הנוסעים קרא לדיילת וכך שיחתם נקטעה. ר' שלמה חזר לשבת במקומו והתבונן בעננים שריחפו מתחת לכנפי המטוס. כמה דקות לאחר מכן ניגשה הדיילת לר' שלמה ושאלה אותו 'האם אתה רב? אולי תוכל לעזור לי בבעי דחופה ר' שלמה הינהן בראשו והיטה את אזנו לדבריה.

'בזמן האחרון נקשרתי לבחור יהודי, אבל הוריו מתנגדים מאוד לשידוך בגלל שאני גורת ולא מרשים לו להתחתן אתי, ואפילו מאיימים לנתק את הקשר בינינו. אנחנו אוהבים מאוד אחד את השני, אבל הוא קשור להוריו ולא רוצה לצערם. הוא שבור מכל המצב ואני חוששת שהוא עומד לנתק אתי קשר. רבי, האם תוכל לעזור לי?' 'אני אשתדל', אמר ר' שלמה, 'תני לי את מספר הטלפון של הוריו וגם את מספרך ואני אנסה כמיטב כוחי לשכנע אותם שלא יתנגדו לחתונה!'

כאשר הגיע ר' שלמה ליעדו, התקשר להורי הבחור ונתקל מצידם ביחס עוין ומנוכר. ניסיונו של ר' שלמה לגרום לאב לראות את הדברים באופן אחר עלו בתוהו. ככל שניסה לשכנעו, כך האב התרגז יותר, עד שצעק לבסוף:

'תדע לך שאני ניצול שואה! ובגלל מה שה' עשה ליהודים באמצעות הגויים, אני שונא יהדות, אבל אם הבן שלי יתחתן עם גויה, אהרוג אותו!'

ר' שלמה הבין שאין טעם לדבר יותר וסיים את השיחה הטלפונית. הוא התקשר לדיילת כדי לספר לה על אי הצלחתו. הדיילת לא ענתה ובמקומה ענה אביה. ר' שלמה שוחח עמו וסיפר לו על השתדלותו למען בתו. האב כעס על ר' שלמה בגלל שהתערב וניסה לגשר בין הצדדים. ר' שלמה ניסה להצדיק את עצמו באומר: '! הרי כתוב בגמרא שהקדוש ברוך הוא מתעסק שלישי מזמנו בשידוכים, ואני מנסה לעזור לו טיפ-טיפה.. אבל מה שברור לי הוא שבתך והבחור אוהבים מאוד זה את זה, וחבל מאוד שלא יתחתנו!'

קולו האיכפתי של ר' שלמה נגע ללבו של האב. הוא החל לבכות ואמר בהתרגשות: 'אני אגלה לך סוד שלא גיליתי לאף אחד, והייתי בטוח שלא אגלה לעולם. אני ואשתי נוצרים, אבל לא אמיתיים. שנינו בעצם יהודים ניצולי שואה, ובגלל מה שה' עשה ליהודים, אנחנו שונאים יהדות. אנחנו מעמידים פני נוצרים, למרות שלא התנצרנו באופן רשמי וגידלנו את ילדינו כנוצרים לכל דבר.

הם לא יודעים את האמת...'

'אם כך', אמר ר' שלמה בהתלהבות, 'בתך יהודיה מלידה ואין בעיה! אביו של הבחור רוצה שכלתו תהיה ממוצא יהודי וכעת התברר שהיא באמת כזאת. תגלה לה את האמת והם יוכלו להתחתן!'

אביה של הדיילת התרצה ור' שלמה הצליח לשכנע את ההורים משני הצדדים להפגש ביניהם.

הפגישה נערכה במלון שבו התאכסן. ברגע הפגישה, אחד האבות צעק:

'יענקל'ה!' והשני ענה לעומתו:

'הרשל'ה!' והם נפלו זה בזרועותיו של זה. לאחר מכן הסבירו לנשותיהם ההמומות שפעם, לפני שפרצה המלחמה, למדו כחברותא בישיבתם.

כל אחד סיפר שהיה בטוח כי רעהו נספה בשואה. זיכרונותיהם עלו ופרצו. הם נזכרו בילדותם האבודה ודיברו עליה בנוסטלגיה מהולה בכאב.

אחד מהם אמר:

'זוכר איך חלמנו על העתיד כשהיינו בחורי ישיבה!? אמרנו אחד לשני שכאשר נגדל ונתחתן ויהיו לנו ילדים בוגרים, נשיא אותם אחד לשני. אנחנו שכחנו לגמרי, אבל ה' לא שכח...'

סיפור ח' לשולחן שבת

רות המואביה שבאה להסתופף תחת כנפי השכינה זוכה לברכה מבעוז ויחד הקימו את מלכות ישראל משושלת בית דוד: "...כְּרוּכָה אֶתְּ לֵה' הַיִּטְבֶּתְּ חֶסֶדָּךְ הָאֲחֻרָן מִן הָרָאשׁוֹן לְבִלְתִּי לְכַת אַחֲרֵי הַבְּחוּרִים אִם דָּל וְאִם עָשִׁיר.... כִּי יוֹדַע כָּל שְׁעַר עֲמִי כִּי אִשָּׁת חַיִל אֶתְּ. רות המואביה נודעה כאשת החסד הראויה להיכנס לקהל ישראל "ששלושה סימנים באומה זו ביישנים רחמנים וגומלי חסדים" שאנו בני אברהם אבינו שהשפיע חסד רב ועשה נפשות ע"י מצוות הכנסת אורחים וטרח בה בגופו.

ומסופר על הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א שפעם אחת התארח בביתו רבה של לוצק הגאון רבי זלמן סורוצקין זיע"א ה"חפץ חיים" שהיה כידוע מפורסם במדת החסד, קיבלו בכבוד גדול וקיים בו מצות הכנסת אורחים על כל דקדוקיה, מיד עם בואו מהדרך, ערך לפניו שלחן ועליו סעודה דשנה, הם שוחחו בדברי תורה וה"חפץ חיים" השתדל מאד להנעים לו את השהייה בביתו. כאשר הגיע הזמן ללכת לישון, התחיל ה"חפץ חיים" לסדר לאורח את הדרו ולהציע לו את מיטתו, האורח נבוך מאד, היתכן! ה"חפץ חיים" מגדולי הדור בכבודו ובעצמו יהיה זה הטורח עבורו בהכנת מטתו? לא, אינני מסכים פנה הרב סורוצקין ל"חפץ חיים", לא יתכן שכבודו ישרתני, אנכי אוכל לעשות זאת בעצמי, ה"חפץ חיים" לא השיבו מאומה, והמשיך בהכנת הכרים והכסות. למחרת בבוקר הלכו ה"חפץ חיים" ואורחו לבית הכנסת להתפלל תפילת שחרית, את הטלית ואת התפילין נתנו לתלמיד שלייה אותם כדי שיביאן לבית הכנסת, כאשר הגיעו לבית הכנסת, חיפש הרב מלוצק את הבחור כדי שיקבל ממנו את טליתו ואת תפיליו, אך הבחור איננו. בצר לו פנה הרב סורוצקין אל ה"חפץ חיים" ושאלו מה עם התפילין? שמא יודע מר היכן אותו בחור? אמר לו ה"חפץ חיים" מדוע על כבודו לטרוח בהנחת התפילין? אני אוכל לעשות כי לא בחנם טרח ה"חפץ חיים" זאת במקומו. אז הבין הרב האורח, בעצמו במצות הכנסת אורחים, ולא נתנה לבני ביתו או לתלמידיו, ללמדך כי מצות הכנסת אורחים היא מצוה כשאר מצוות, שעל האדם לטרוח בה בגופו, ורק כך מקיימים את המצוה בשלמות.

סיפור ט' לשולחן שבת

המסר מתנורו של עכנאי על קניין התורה מסופר שנחלקו רבי אליעזר בן הורקנוס וחכמים על תנורו של עכנאי שעשוי חוליות חוליות האם הוא מקבל טומאה או שאינו מקבל טומאה. דיון ההלכתי סביב תנור זה עוסק בשאלה האם תנור **חרס** שנחתך לחוליות והודבק מחדש באמצעות **חול** או **טיט** שניתן בין החוליות נחשב כתנור שלם המקבל טומאה, או שנחשב ככלי שבור או כלי אדמה שאינו מקבל טומאה, ולפיכך נשאר בטהרתו. רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאים.

ניסה רבי אליעזר להביא את חכמים לפסוק כמותו ולא קיבלו ממנו חכמים. ואומר להם רבי אליעזר: "אם הלכה כמותי חרוב זה יוכיח!" ונעקר חרוב זה במקומו. אמרו לו חכמים: "אין מביאים ראיה מן החרוב."

חזר ואמר להם: "אם הלכה כמותי אמת המים תוכיח!" חזרה אמת המים לאחוריה. אמרו לו חכמים: "אין מביאים ראיה מן אמת המים."

חזר ואמר להם: "האם הלכה כמותי כותלי בית המקדש יוכיחו!" הטו כותלי בית המדרש ליפול. גער בהם ר' יהושע, אמר להם: "אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה אתם מה טיבכם." לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע ולא זקפו מפני כבודו של רבי אליעזר ועדיין מטיין ועומדים.

חזר ואמר להם ר' אליעזר: "אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו!" יצאתה בת קול ואמרה: "מה לכם אצל רבי אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום."

עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: "לא בשמים היא" - שאין משגיחין בבת קול שכבר נכתב בהר סיני - בתורה "אחרי רבים להטות..."

הגאון מוילנא שואל: מה ראה רבי אליעזר להכריע את ההלכה בוויכוח שבינו לבין החכמים על ידי שלשה מופתים בחרוב, אמת המים וכותלי בית המדרש? והוא משיב: כדי לזכות בתורה על האדם להיות מושלם בשלושת התכונות הבאות:

- הסתפקות במועט
- ענוה
- התמדה בלימוד תורה.

לכן בחר ר' אליעזר דווקא באלו:

חרוב - מפני שהחרוב מסמל את ההסתפקות במועט כמו שאמרו: "והנני בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת." אבל אמרו לו חכמים: "אין מביאים ראיה מן החרוב" - עדיין אין די בהסתפקות במועט.

אמת מים - אמת המים מסמלת את מידת הענוה, שכן אמרו חכמים: "למה נמשלה תורה למים? שכתוב: "הוי כל צמא מים?" לומר לך מה מים מניחים מקום גבוה והולכים למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה"

אמרו לו חכמים: "אין מביאים ראיה מאמת המים" - עדיין אין די בענוה בלבד.

כותלי בית המדרש - שהם יעידו על השקידה הרבה שהייתה לו בתורה.

סיפור י' לשולחן שבת

חג מתן תורה - כוחו של האדם השוקד על התורה

שלמה המלך אומר בספר משלי (פרק ה פסוק יט) על התורה "אִנְלֹת אֱהָבִים וַיַּעֲלֵת חֵן... באהבתה תשגה תמיד".

הגאון רבנו יוסף חיים כותב בספריו, משל נפלא המובא בחוברת בהלכה ובאגדה: לעשיר גדול שהיה בקי ומבין בכל סוגי המרגליות, ויודע שוויה של כל מרגלית. היה לו משרד קטן שאליו היו מגיעים אנשים כדי להתיעץ עמו בעסקי המרגליות.

לעשיר זה הייתה אשה חכמה, והנה יום אחד הוציאה טבעת עם יהלום מידה ושאלה את בעלה כמה היא שווה? הבעל העשיר שכח שזו טבעת שקנה בעצמו, הסתכל בטבעת ואמר, אולי חמש מאות דולר.

אמרה לו אישתו: בעל הטבעת מבקש עבורה אלף דולר.

אמר לה: אין זה משתלם, החזירי את הטבעת למוכר. היא המתינה מספר ימים, ונגשה אל בעלה, כשהפעם הייתה הטבעת מונחת לה על האצבע. אמרה לו, כמה שווה טבעת זו בעיניך? האם שווה היא אלפיים דולר, כפי שמבקש המוכר?

התבונן העשיר שוב בטבעת ומאחר שהספיק באותו בזמן לעבור על הרבה טבעות, שוב לא זכר את הטבעת שקנה לאישתו ואמר, טבעת זו שווה אלף וחמש מאות דולר.

אמרה לו האישה, הרי זו אותה טבעת שהראיתי לך לפני מספר ימים! איך יתכן שאתה, אשר בקי כל כך בערכן של אבנים יקרות, טעית טעות כה גדולה? וכי בזמן כ"כ קצר עלה המחיר באלף דולר?!

אמר לה: זה לא נכון, אני מומחה ולא יתכן כי טעיתי טעות כה גדולה, בוודאי אין זו אותה טבעת!

אמרה לו האישה: וכי אני מהתלת בך?! אלא אני אשיב לך את התשובה, כשהראיתי לך את הטבעת לפני מספר ימים הייתה הטבעת לבד, אבל עכשיו אתה רואה את הטבעת כשהיא מונחת על האצבע שלי, והחן והחביבות שלי בעיניך האירו על המרגלית הזאת, ולכן

אתה אומר שהיא שווה אלף דולר יותר מכדי שוויה...

כך היא התורה.

האדם הדבוק בתורה ושוקד עליה עד שהיא הופכת לחלק מהותי פנימי שלו, משפיעה עליו חן מיוחד, עד שהקב"ה מתנהג עמו בהנהגה מיוחדת - למעלה ממה שמגיע לו באמת, ויצליח וירוויח בכל דרכיו וזה השוני מאדם הלומד תורה לקנות ידיעות אך משאיר את יראת השמים מחוצה לו.

סיפור יא' לשולחן שבת

לימוד התורה כמים לדגים

מספרת הגמרא במסכת ברכות סא: תנו רבנן פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה.

אמר ליה: "עקיבא אי אתה מתיירא מפני מלכות?!"

אמר לו אמשול לך משל למה הדבר דומה:

לשועל שהיה מהלך על גב הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום. אמר להם מפני מה אתם בורחים? אמרו לו מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם. אמר להם רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם?.

אמרו לו אתה הוא שאומרים עליך פקה שבחיות! לא פקה אתה אלא טיפש אתה!

ומה במקום חיותנו אנו מתייראין במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה...

אמרו לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו לר' עקיבא וחבשוהו בבית האסורים ותפסו לפפוס בן יהודה וחבשוהו אצלו. אמר לו פפוס מי הביאך לכאן אמר ליה אשריך רבי עקיבא שנתפסת על דברי תורה אוי לו לפפוס שנתפס על דברים בטלים...

ושואל הגאון מוילנה: "על איזה דברים בטלים נתפס פפוס?"

התשובה נמצאת בגמרא במסכת תענית יח: שפפוס היה אדם שמסר את נפשו, כדי להציל את תושבי לוד. כפי שמספרים חז"ל:

אמרו כשביקש טוריינוס להרוג את לוליינוס ופפוס אחיו בלודקיא, אמר להם אם מעמו של חנניה מישאל ועזריה אתם - יבא אלוהיכם ויציל אתכם מיד, כדרך שהציל את חנניה מישאל ועזריה מיד נבוכדנצר.

אמרו לו חנניה מישאל ועזריה צדיקים גמורין היו וראויין היו ליעשות להם נס ונבוכדנצר מלך הגון היה וראוי ליעשות נס על ידו ואותו רשע הדיוט הוא ואינו ראוי ליעשות נס על ידו ואנו נתחייבנו כליה למקום ואם אין אתה הורגנו הרבה הורגים יש לו למקום

והרבה דובין ואריות יש לו למקום בעולמו שפוגעין בנו והורגין אותנו אלא לא מסרנו הקדוש ברוך הוא בידך אלא שעתידי ליפרע דמינו מידך. אף על פי כן הרגן מיד...

ומסביר רש"י - לוליינוס ופפוס אחיו צדיקים גמורים היו: בלודקיא! היא לוד והיינו דאמרין בכל דוכתא (ב"ב דף י:): הרוגי לוד אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן בגן עדן ויש אומרין שנהרגו על בתו של מלך שנמצאת הרוגה ואמרו היהודים הרגוהו וגזרו גזרה על שונאיהן של ישראל ועמדו אלו ופדו את ישראל ואמרו אנו הרגנוהו והרג המלך לאלו בלבד.

ולמדנו את ענין מסירות הנפש של ר' עקיבא על לימוד התורה שראה פפוס ואת מסירות הנפש שלו הגדיר "כדברים בטלים". שענין לימוד התורה מחזיק את עם ישראל ומציל אותו מגזירות לכתחילה ומחיייה את עם ישראל ועל כך הודה פפוס לר' עקיבא.

סיפור יב' לשולחן שבת

שבועות- איך זוכים לתורה?

במדרש תנחומא, פרשת חקת אות ח' מובא:

רבי אָחָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי בַר חֲנִינְיָא אָמַר, בְּשַׁעַת שְׁעָלָה מֹשֶׁה לְמַרּוֹם, שָׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּפִרְשֵׁת פְּרָה אֲדָמָה. וְאוֹמֵר הִלְכָה בְּשֵׁם אוֹמְרָה אֲלֵיעֶזֶר בְּנֵי אָמַר, עֲגָלָה בַת שְׁנָתָה, וּפְרָה בַת שְׁתֵּימִים. אָמַר מֹשֶׁה לְפָנָיו, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, הֲעֲלִינִים וְתַחְתּוֹנִים שְׁלֹף הֵן וְאִתָּה אוֹמֵר הִלְכָה בְּשֵׁמוֹ שֶׁל בְּשָׂר וָדָם.

אָמַר לוֹ הַקַּב"ה: צְדִיק אֶחָד עֲתִיד לַעֲמֹד בְּעוֹלָמִי, וְעֲתִיד לִפְתַּח בְּפִרְשֵׁת פְּרָה אֲדָמָה תַּחֲלָה, רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר אוֹמֵר, עֲגָלָה בַת שְׁנָתָה, וּפְרָה בַת שְׁתֵּימִים...

אָמַר מֹשֶׁה לְפָנָיו, רַבּוֹן הָעוֹלָמִים, הֲיֵי רְצוֹן שְׁיִהְיֶה מַחֲלָצִי (אֲנִי מִבְּקֵשׁ מִמֶּךָ רִיבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁהֵאִישׁ הַזֶּה, יִהְיֶה צָאצָא שְׁלִי). אָמַר לוֹ: חֲטִיף, שֶׁהוּא מַחֲלָצִיךָ, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב: וְשֵׁם הָאֶחָד אֲלֵיעֶזֶר (שְׁמוֹת יח, ד).

הַמְדַרְשׁ בַּאֲבוֹת דְּרַבִּי נַתַּן פֶּרֶק ו' מֵבִיא סִיפּוֹר:

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֲלֵיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס שֶׁהִיָּה חוֹרֵשׁ אֶת שְׁדוּתָיו שֶׁל אָבִיו. וְהֵנָּה בֶּאֱחָד הַיָּמִים רָאָהּ אָבִיו שֶׁהוּא יוֹשֵׁב וּבּוֹכָה.

אָמַר לוֹ אָבִיו: לְמָה אַתָּה בּוֹכָה? הַשִּׁיב לוֹ בְּנוֹ: אֵינִי בּוֹכָה אֲלֵא מִפְּנֵי שֶׁאֲנִי רוֹצֵה לְלַמּוֹד תּוֹרָה. אָמַר לוֹ וְהָרִי אֶתָּה בֶּן 28 שָׁנָה וְאַתָּה

רוֹצֵה לְלַמּוֹד תּוֹרָה?! קַח לְךָ אִישָׁה וְתוֹלִיד בָּנִים, וְתוֹלִיד אוֹתָם לְבֵית הַסֵּפֶר לְלַמּוֹד תּוֹרָה.

עִבְרוּ שְׁבוּעִים וְאֲלֵיעֶזֶר לֹא טַעַם כְּלוֹם, עַד שֶׁנִּגְלָה אֵלָיו אֲלִיהוּ זָכוֹר לְטוֹב אָמַר לוֹ: בֶּן הוֹרְקָנוֹס מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה?

אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁאֲנִי רוֹצֵה לְלַמּוֹד תּוֹרָה.

אָמַר לוֹ: אִם אַתָּה רוֹצֵה לְלַמּוֹד תּוֹרָה, עֲלֶה לְךָ לִירוּשָׁלַיִם וְלֶךְ אֲצֵל רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי.

עָמַד וְעָלָה לוֹ לִירוּשָׁלַיִם וְהֵלֵךְ אֲצֵל רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי. כִּשְׁהִגִיעַ אֵלָיו, יָשַׁב לְפָנָיו וְהִיָּה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ הֶרֶב: מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה?

אָמַר לוֹ מִפְּנֵי שֶׁאֲנִי מִבְּקֵשׁ לְלַמּוֹד תּוֹרָה!

אָמַר לוֹ: בֶּן מִי אַתָּה? וְלֹא רָצָה אֲלֵיעֶזֶר לְהַגִּיד לוֹ.

אָמַר לוֹ הֶרֶב: הָאֵם לְמַדַּת קְרִיאַת שְׁמַע, אוֹ תַּפְלָה, אוֹ בְּרַכַּת הַמַּזוּן?

אָמַר לוֹ: לֹא.

עָמַד רַבִּי יוֹחָנָן וְלַמְדוֹ שֶׁלִּשְׁתָּן.

לְאַחַר שֶׁלַּמַּד בְּרַכּוֹת וְתַפְלָה, יָשַׁב לוֹ אֲלֵיעֶזֶר וְהִיָּה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה?

אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁאֲנִי מִבְּקֵשׁ לְלַמּוֹד תּוֹרָה.

עָמַד וְלַמְדוֹ תּוֹרָה, וְהִיָּה אוֹמֵר לוֹ שְׁתֵּי הַלְכוֹת כֹּל יְמוֹת הַשְּׁבוּעָה, וּבִשְׁבַת הִיָּה חוֹזֵר עֲלֶיהָ וּמְדַבְּקָן.

עִבְרוּ שְׁמֹנֶה יָמִים וְאֲלֵיעֶזֶר לֹא טַעַם כְּלוֹם אֲלֵא עֶפֶר, עַד שֶׁעָלָה רִיחַ רַע מִפִּי, וּרְבֵן יוֹחָנָן הִעֲמִידוֹ מִלְּפָנָיו מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יִכַּל לְסַבּוֹל אֶת

הַרִיחַ...

יָשַׁב לוֹ אֲלֵיעֶזֶר וְהִיָּה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ הֶרֶב: מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה?

אָמַר לוֹ שֶׁהִעֲמַדְתִּי לְפָנֶיךָ כַּאֲדָם שֶׁהוּא מַעֲמִיד מִלְּפָנָיו מוֹכָה שַׁחִין.

אָמַר לוֹ בְּנֵי כֶּשֶׁם שֶׁעָלָה רִיחַ פִּיךָ מִלְּפָנָי, כִּךָ יַעֲלֶה רִיחַ חוֹקֵי תּוֹרָה מִפִּיךָ לְשָׁמַיִם.

אָמַר לוֹ: בֶּן מִי אַתָּה?

אָמַר לוֹ: בֶּן הוֹרְקָנוֹס.

אָמַר לוֹ: וְהָרִי אֶתָּה בֶּן גְּדוּלֵי עוֹלָם וְלֹא אִמְרַת לִי?! חִיֵּךְ אֶתָּה סוּעַד אֲצִלִּי.

אָמַר לוֹ: כִּבְר סַעֲדָתִי בְּאֲכַסְנִיָּה שְׁלִי.

אָמַר לוֹ: וְאַצֵּל מִי אַתָּה מֵתָאֲרַח?

אָמַר לוֹ: אֲצֵל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא וְרַבִּי יוֹסִי הַכֹּהֵן.

שֶׁלַּח רַבֵּן יוֹחָנָן וְשָׁאַל אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי יוֹסִי: אֲצַלְכֶם סַעַד אֲלֵיעֶזֶר הַיּוֹם?

אָמְרוּ לוֹ: לֹא, וְהָרִי כִּבְר שְׁמוֹנֶה יָמִים שֶׁלֹּא טַעַם כְּלוֹם?! הִלְכוּ וּמִצְאוּ שֶׁהִיָּה אוֹכֵל אֲדָמָה.

וְהֵנָּה בְּנֵי שֶׁל הוֹרְקָנוֹס אָמְרוּ לְאַבְיָהֶם עֲלֶה לְךָ לִירוּשָׁלַיִם וְנַדְּהָ אֶת בְּנֵךְ אֲלֵיעֶזֶר מִנְכַּסִּיךָ, וְעָלָה לוֹ לִירוּשָׁלַיִם לְנִדּוּתוֹ, וּמִצָּא שֵׁם יוֹם טוֹב

לְרַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי, וְהָיוּ כֹל גְּדוּלֵי הַמְּדִינָה סוּעִדִים אֲצִלּוֹ.

הִלְכוּ וְסִפְרוּ לְרַבֵּן יוֹחָנָן שֶׁאָבִיו שֶׁל רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר בָּא, אָמַר לָהֶם: עֲשׂוּ לוֹ מְקוֹם וְהוֹשִׁיבוּ אוֹתוֹ לִיד הָעֵשִׂירִים. נַתַּן רַבֵּן יוֹחָנָן אֶת עֵינָיו

בְּרַבִּי אֲלֵיעֶזֶר וְאָמַר לוֹ: אֲמוֹר לָנוּ דַּבֵּר אֶחָד מִן הַתּוֹרָה!

אָךְ רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר הִתְבַּיֵּשׁ לְדַבֵּר בְּפָנָיו רַבּוֹ, וְלָכֵן עָמַד לוֹ רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי וְהֵלֵךְ לוֹ לַחוּץ.

מִיד פִּתַּח רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר אֶת פִּיו וְהִיָּה דוֹרֵשׁ וּפְנֵי מֵאִירוֹת כְּאוֹר הַחֲמָה, וְקִרְנוֹתָיו יוֹצְאוֹת כְּקִרְנוֹת מֹשֶׁה רַבִּינוּ, וְאֵין אָדָם יוֹדֵעַ אִם יוֹם אוֹ

לַיְלָה.

הִיָּה רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ וְאָבִיו עָמַד עַל רַגְלָיו, כִּיּוֹן שֶׁרָאָה שֶׁאָבִיו עוֹמֵד עַל רַגְלֵי נִבְהַל, אָמַר לוֹ: אָבָא שָׁב לְךָ, שֶׁאֲנִי יֹכֵל לְוֹמַר

דְּבַרֵי תּוֹרָה וְאַתָּה עוֹמֵד עַל רַגְלֶיךָ.

לאחר הדרשה בא רבן יוחנן ונשק לו על ראשו ואמר: אשריכם אברהם יצחק ויעקב מי יצא מחלציכם! אמר לו הורקנוס אביו: לא היה צריך לומר אשריכם אברהם יצחק ויעקב מי יצא מחלציכן, אלא "אשרי אני מי יצא מחלצי".
אמר הורקנוס לבנו: בני לא באתי אלא לנדותך מנכסי, ועכשיו שבאתי וראיתי השבחה הזוהי, הרי אחיך מנוודים מנכסי, והם נתונים לך במתנה.
אמר לו בנו: אילו קרקעות בקשתי מלפני הקדוש ברוך הוא, היה לפניו ליתן לי, ואלו כסף בקשתי היה לפניו ליתן לי, אבל לא בקשתי מהקדוש ברוך הוא אלא שאזכה לתורה בלבד.

סיפור יג' לשולחן שבת

"כי טוב סחרה מסחר כסף" (משלי ג, יד).

הרב משה פוליאס סיפר את הסיפור המובא בגמרא כך:

רב כהנא נפקד בבן לאחר שנים רבות שלא היו לו ילדים, לבנו קרא סליק.

כשהיה סליק בן שלוש אמר רב כהנא לאשתו: צריך לקחת את הילד למלמד כדי שילמד תורה.

אמרה האישה: "איני יכולה בלעדיו... אולי תביא את המלמד לביתנו, סליק ילמד כאן ואני אוכל להשגיח עליו ולראותו כשאחפוץ.

המלמד יקבל כאן חדר אני אבשל בשבילו, והוא יאכל וישן אצלנו"...

הסכים רב כהנא והלך לחפש מלמד תלמיד חכם לבנו, הסתובב בשוקי טבריה ומצא את רבי אליעזר זעירא, עליו מסופר בגמרא שלבש שחורים כל היום כי התאבל על ירושלים.

הוא פגש את רבי אליעזר כשהוא יושב ומטיל ציציות בבגדו, שאל אותו רב כהנא: "יש לך אשה וילדים?"
ענה לו: "כן".

"היכן הם?" שאל הרב.

"אשתי זו התורה וילדי הם המצוות" ענה רבי אליעזר.

אמר רב כהנא: "אם כך אתה מתאים להיות מלמד לבני. רוצה אני שתבוא לביתי ותלמד את בני במשך עשרים וחמש שנה, אם תשלים את השנים תקבל 25 ככרות זהב סכום עתק, אך אם תחסיר אפילו יום אחד לא תקבל כלום, אולם אם בני סליק יעזוב אותך ואפילו

אחר יום אחד תקבל את מלא הסכום"

הסכים רבי אליעזר זעירא לעסקה ואכן לימד את סליק במשך עשרים וחמש שנה, עד שסליק נהיה לתלמיד חכם השולט בכל התורה כולה.

שילם לו רב כהנא את מלא הסכום והם נפרדו לשלום.

פנה סליק לאביו וביקשו רשות לצאת לשוק, הלא אני בן 28 ולא ראיתי את השוק מימי. יצא הבן לשוק של טבריה והתפעל ממה שראו עיניו, זה מוכר עגבניות זה מלפפונים כל אחד מכריז בקול על מרכולתו...

לפתע ראה אדם המכריז מי ורדים מי ורדים למכירה, ניגש סליק למוכר ושאלו: "מה זה מי ורדים?"
אמר לו המוכר משקה מרווה וטעים.

ביקש סליק מהמוכר: "האם אפשר לקבל כוס ממשקה זה?"

ענה המוכר: "בבקשה, אך קודם צריך אתה לשלם!"

אמר הבן: "אבל אין לי כסף!"

"אם אין כסף - אין משקה!" ענה המוכר.

אמר לו סליק: "האם יודע אתה מי אני? אני בנו של רב כהנא!"

ענה המוכר בליגלוג: "ואני נכדו של יעקב אבינו... מים מקבלים רק תמורת כסף!"

חשב הבן ואמר: "אני יודע את כל התורה כולה! עשרים וחמש שנה למדתי תורה מאליעזר זעירא רבי ולא יצאתי מביתו..."

ענה המוכר: "אהה... יפה... אם כן אלמד אותך שיעור ראשון בענייני השוק, כדי לקנות בשוק צריך לשלם!"

חזר סליק לביתו ואמר לאביו: "איני חפץ בדרך התורה! אם כל התורה שלמדתי מאליעזר זעירא רבי, אינה שווה אפילו כוס מי ורדים איני חפץ בדרך זו!"

אמר לו אביו עלה לעלית הגג שם יש יהלום ששמרנו אני ואמך לעת זקנתנו, צא מחר לשוק ומוכר אותו אך מאחר ואתה לא מבין במסחר, תסתובב בשוק ותשאל כמה שווה יהלום זה ותמכור אותו רק למרבה במחיר.

יצא הבן לשוק והגיע לרחוב הסנדלרים, שאל אותם כמה אתם מציעים עבור היהלום?

ראו הסנדלרים את היהלום התפעלו מגודלו והציעו מאה זהובים.

משם המשיך לשוק הרצענים והציע אותו להם.

הביטו הרצענים ואמרו נשלם לך עבורו אלף זהובים!

המשיך לשוק הטבחים ושם הציעו לו תמורת היהלום חמשת אלפים זהובים.

בסוף היום הוא הגיע לשוק היהלומנים. היהלומנים לא ראו מימיהם אבן כה גדולה ושאלו מאין יהלום יקר זה, מוכנים אנו לשלם

עבורו מיליון זהובים! וכמובן מכר להם.

חזר סליק בערב לביתו וסיפר לאביו על מה שארע. אמר לו אביו אני לא מבין! הרי הציעו מגוון של מחירים. מי באמת צודק, הסנדלרים או אולי היהלומנים?
ענה הבן פשוט מאוד, הם אינם מבינים באבנים יפות ולכן הציעו סכום נמוך. וכדי לדעת מה ערכה האמיתי של האבן, צריך ללכת למקום שבו מבינים באבנים, רק בשוק של היהלומנים מבינים ערכה של אבן.
אמר לו רב כהנא: הנה הכסף בידך אך לפני שהנך הולך לסחור בשוק, לך לבית המדרש ואל תגיד שאתה בני כדי שלא יכבדו אותך בגללי, ואז תראה מה אתה מפסיד.
הסכים הבן לנסות ולראות איך נראה בית המדרש, מה יש לו להפסיד הכסף בידו יבקר בבית המדרש ומיד אחר כך יצא לסחור... הלך ומצא אדם יוצא מבית המדרש ובוכה.
אמר לו סליק: "מדוע אתה בוכה? אמר לו אותו יהודי אין אתה יכול לעזור לי אך אספר לך כי הרי אמר החכם מכל אדם "דאגה בלב איש ישיחנה" אולי על ידי שאספר לך יוטב לי מעט... ארעה אצלי תופעה מוזרה, גדלו לי עדרים רבים של בהמות שראשם ככלב וגופם ככבש ובאתי לבית המדרש שיכשירו לי אותם, אם יכשירו לי אותם אהיה עשיר גדול כי כל כספי מושקע בעדרים אלו, נכנסתי לבית המדרש ולא יכלו להכשירם לי, וכך כל כספי ירד לטמיון"...
אמר לו סליק: "אכנס איתך ואשכנע את החכמים להכשירם!!"
צחק האיש בליבו מי הוא זה אשר יצליח להכשירם הרי חכמים גדולים ממנו לא הצליחו.
נכנס סליק בבטחה לבית המדרש, דפק על הבימה ואמר לחכמים יש לי רעיון כיצד לבדוקם, נצבוט אותם אם יפעו מה מה מין כבש הם, ואם יצעקו הב הב כלב הם!
שיבחו החכמים ואמרו מי הוא חכם זה? כיצד לא חשבנו על רעיון פשוט שכזה.
אמר אותו אדם לפעמים הם צועקים הב ולפעמים הם פועים מה, הציע סליק רעיונות ובכל רעיון שבחווהו, אך אותו אדם אמר שכל אותם רעיונות לא יועילו כי דומה הוא גם לכלב וגם לכבש.
הוסיף סליק ואמר, אליעזר זעירא רבי לימדני שצולים בשר כלב הוא מצטמק וכשצולים בשר כבש הוא נשאר עבה, באו נצלה בשר כלב ובשר טלה, וכן נצלה בשר מן העדר הזה, אם יצלה ככלב הוא אם ככבש הוא.
צלו וראו שכבש הוא! ומינו את סליק לראש הישיבה.
חזר סליק לביתו שאל אותו אביו רב כהנא: "איך היה בבית המדרש?"
אמר לו: "שמו אותי בראשם וראש הישיבה אני"..."
אמר לו רב כהנא: "והרי אמרת שלא מעריכים את תורתך?!"
אמר הבן לאביו: "יפה עשית כשנתת לי למכור את היהלום וראיתי שיש המבינים ביהלומים ויש שאינם מבינים, כך גם הללו מבינים בדברי תורה והללו אין מבינים..."

סיפור יד' לשולחן שבת

לפום צערא – אגרא מעלת לימוד התורה קביעת עיתים לתורה
מובא במסכת שבת (לא.): "אמר רבא, בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו: נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה, עסקת בפריה ורביה וכו', ואפילו הכי אי יראת ה' היא אוצרו אין, אי לא לא".
האדם מקבל שכרו על עצם לימוד התורה ולא רק על ההישגים והידיעות בתורה ועל כן הקריטריון החשוב הוא "קבעת עתים לתורה" שהאדם יקפיד להיות מחובר לתורה ולטרוח בה שהרי אמרו חז"ל במסכת אבות לפום צערא – אגרא. ומובא משל למלך גדול, שרצה לבנות ארמון מלוכה מושלם בהדרו. כינס את טובי האדריכלים לתכננו, גייס את טובי הבנאים לבנותו, ולא חסך כל מאמץ כדי שייבנה הארמון בפאר ובהדר, ואכן, כאשר כילו לבנותו, לא היה כמוהו ליופי. עתה ביקש המלך שטרקלין הארמון המשמש להיכל המלוכה, יהיה המפואר ביותר. קרא לארבעה מגדולי הציירים במדינה, והורה לכל אחד מהם לצייר קיר אחד בטרקלין. ידע כי התחרות ביניהם תפיק את המירב והמיטב. ואמנם, שלושה מהם עבדו ועמלו במרץ רב והשקיעו את כל יכולתם וכישרונם במלאכתם. הצייר הרביעי חבק ידיים, התעצל ולא החל בעבודה. דיברו עמו, המריצו אותו, איימו עליו – ולשוא. השלושה סיימו את מלאכתם – יצירות אמנות מופת. אז התעורר הצייר הרביעי לפעולה. מיהר ושייף את הקיר, החליקו למשעי, ואז כיסהו בצבע מבריק מלוטש כראי, וכל שלושת הקירות השתקפו בו. הכותל שלו היה היפה מכולם. שלושת הציירים כעסו מאד על חברם. הייתכן? הם עמלו ויגעו, טרחו בכל כוחם – והוא נהנה מפרי עמלם, קוטף את פירות כישרונם! אך מה יכולים היו לעשות? חרקו שיניים והמתינו לביקורו של המלך. המלך הגיע וסקר קיר אחר קיר. התפעל מהרעיונות, מעושר הצבעים, מהאמנות ומהאומנות. עבר מהקיר הראשון לשני ולשלישי. ואז עמד לפני הקיר הרביעי – ונעתקו המילים מפיו. כל שלושת הקירות השתקפו בו במיזוג ובהרמוניה נפלאה! אמר המלך: "קיר זה יפה כמו כל השלושה יחדיו, מגיע עבורו שכר כמו עבור כל השלושה!" והציירים שומעים וליבם נופל. אשר יגורו בא. נטל המלך שקים מלאים מטבעות זהב, והורה לתלות שק על כל אחד משלושת הקירות. כל צייר יטול את שכרו התלוי על הקיר שלו. ובקיר הרביעי – ישתקפו שלושת השקים כאחד, וזה יהיה שכרו של הצייר הרביעי.
בלימוד תורה שאינו כרוך במאמץ, לא יהיה קניין לאדם והתורה לא תשפיע עליו את הקדושה הראויה לכל יהודי. על כן ראוי לו לכל אדם לקבוע עיתים לתורה ולזכות במתן תורה פרטי.

סיפור טו' לשולחן שבת

אהבת תורה – סיפור לשבועות

פעם אחת שלחו את רבי עקיבא ועמו עוד אחד מן החכמים לאסוף כסף לצדקה. הגיעו לפתח בית אחד וכשרצו להיכנס שמעו קול ילד קטן השואל את אביו "מה נאכל היום" ענה לו האב "ירק פשוט וזול", והוסיף האב ואמר "אבל אל תקנה מן הסחורה הטריה שהגיעה היום לשוק אלא צא וחפש שיריים מן הסחורה הישנה שנשארה מאתמול, ממנה בוודאי ימכרו לך במחיר זול יותר". כיוון ששמעו רבי עקיבא וחברו דברים אלו, אמרו "מאחר שהוא מצטמצם כ"כ בצרכי ביתו משמע שאין לו כסף כעת", המשיכו בדרכם מבלי לפקוד את בית האיש הזה, בדרכם חזרה שבו אצל האיש ההוא שאל אותם "מדוע שיניתם המנהג הקבוע שלכם לבוא אל ביתי לפני לכתכם אל שאר האנשים?" אמרו לו "באמת באנו אליך תחילה אך מאחר ששמענו את הדברים שהיו בינך ובין הילד, הבנו שהיום לא נוכל לקבל ממך נדבה הגונה כמנהגך", השיב להם בעל הבית "מה שביני לבין בני אדם יודעים אבל לא מה שביני לבין בוראי, וכי יודעים אתם מה בלבי לדבר מצווה, אעפ"י שאני מקמץ להוצאות ביתי אינני מקמץ בהוצאות צדקה, לכו אל אשתי ואמרו לה שתיתן לכם מידה אחת מלאה דינרים", הלכו ואמרו לה מה שציוה בע, לה שאלה אותם "ואיזו מידה אמר לכם גדושה או מחוקה?" השיבו לה "סתם אמר לנו" והיא בצדקתה אמרה "אני אתן לכם גדושה, ואם יאמר לכם בעלי שכך הייתה כוונתו הרי זו כדבריו, ואם לאו אנכה את זה מחשבון כתובתי" כששמע בעלה צדקתה כפל לה את כתובתה. עפ"י ירושלמי סוף פ"ק דפסחים

סיפור טז' לשולחן שבת

"טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף"

מעשה בתלמיד חכם שהפליג בספינה עם סוחרים רבים. שאלו אותו הסוחרים: היכן נמצאת סחורתך? השיב להם: סחורתי גדולה משלכם. חיפשו בכל הספינה ולא מצאו דבר, החלו לועגים לו. בהמשך המסע, התנפלו עליהם שודדים ושדדו את כל מה שהיה להם. כשהגיעו ליבשה, לא היה להם לחם לאכול ובגד ללבוש. מה עשה אותם חכם? נכנס לבית המדרש, ישב ודרש בפניהם. כשראו בני העיר שהוא תלמיד חכם מופלג, נהגו בו כבוד גדול והחלו להעניק לו כבוד. באו אליו הסוחרים והתחננו בניו: בבקשה ממך, גש לבני העיר והמלץ עבורנו, שכן אתה יודע כי איבדנו את כל רכושנו בספינה. ביקש מהם שיגמלו עמנו חסד ויתנו לנו לחם לאכול כדי שלא נמות ברעב. נעתר החכם לדבריהם ואמר להם: זה מה שאמרתי לכם כי סחורתי גדולה משלכם. שכן סחורתכם אבדה, ואילו שלי קיימת לעולם. כמו שנאמר בפסוק: "כי לקח טוב נתתי לכם, תורתי אל תעזובו".

סיפור יז' לשולחן שבת

משה רבנו עלה למרום ואמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שעלה משה למרום לקבל את התורה, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם! מה לילוד אשה בינינו "השיב להם: "לקבל תורה בא" אמרו לפניו: חמדה גנוזה, שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם? מה אנוש כי תזכרנו, ובן אדם כי תפקדנו?" אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: "החזר להם תשובה" אמר לפניו: "רבוננו של עולם, מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם" השיב לו הקדוש ברוך הוא: "אחוז בכסא כבודי והחזר להם תשובה" עשה משה כך, נענה ואמר: "רבוננו של עולם, תורה שאתה נותן לי, מה כתוב בה? אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. ואילו אתם, המלאכים, למצרים ירדתם? לפרעה השתעבדתם? תורה למה תהא לכם?" עוד נאמר בה: לא יהיה לך אלהים אחרים. וכי בין עמים אתם שרויים וצריכים לאזהרה?" זו ועוד נאמר: זכור את יום השבת לקדשו. האם אתם עושים מלאכה שעליכם לשבות?" כבד את אביך ואת אמך – אב ואם יש לכם? לא תרצח, לא תנאף, לא תגנוב – וכי קנאה יש ביניכם? יצר הרע יש ביניכם?" מיד הודו המלאכים לקדוש ברוך הוא כי טוב עשה. ולא עוד, אלא שהעניקו לו, למשה, מתנות

מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב ומסר לו דבר שנאמר (תהלים סח, יט) "עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם" בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות, אף מלאך המות מסר לו דבר שנאמר (במדבר יז, יב) ויתן את הקטורת ויכפר על העם ואומר ויעמוד בין המתים ובין החיים. (עפ"י מסכת שבת פכ:)

מתכוננים לפרשה תשובות לשאלות :

משמרת בני גרשון (ד, כא-כח)

לאחר שפרשת במדבר הסתיימה עם משמרת בני קהת לנשיאת כלי הקודש, פרשת נשא ממשיכה עם משמרתם של משפחות גרשון ומררי.

1. עבודת משפחת הגרשני היא לשאת את "יריעות המשכן ואת אהל מועד מכסהו ומכסה התחש" וכו', מה הפירוש שמשפחת הגרשני נשאת את "אהל מועד"? (רש"י ד, כב) יריעות עזים (ד) העשויות לאהל עליו
2. מה היה "מכסהו" שמשפחת הגרשני נשאת אותו? (רש"י ד, כב) עורות אילים (ה) מאדמים:
3. כתוב בפס' "זאת עבודת משפחת הגרשני לעבד ולמשא" מהי אותה עבודה? (אבן עזרא ד, כד) להקים המשכן ולעשות הלחם ולשחוט ולשמוך
4. מי היה אחראי על עבודת משפחת גרשון? (ד, כח) איתמר הכהן

משמרת בני מררי (ד, כט-לג)

1. מה הייתה עבודת משפחת מררי? (ד, לא-לב) קרשי המשכן ובריחיו ועמודיו ואדניו, ועמודי החצר סביב ואדניהם ויתדותם ומיתריהם לכל כליהם
2. כתוב בפס' לגבי עבודת בני מררי "זאת משמרת משאם... ויתדות ומיתריהם" באיזה "יתדות" ו"מיתרים" מדובר ולמה היו משמשים? (רש"י ד, לב) של עמודים, שהרי יתדות ומיתרי הקלעים במשא בני גרשון היו, ויתדות ומיתרים היו ליריעות ולקלעים מלמטה שלא תגביהם הרוח, ויתדות ומיתרים היו לעמודים (כ) סביב, לתלות בהם הקלעים (ל) בשפתם העליונה בכלונסות וקונדסין, (מ) כמו ששנויה במלאכת המשכן:
3. מי היה אחראי על עבודת משפחת גרשון? (ד, לג) איתמר הכהן

מפקד הלויים המשרתים במשכן (ד, לד-מט)

1. משה ואהרן פוקדים את משפחות בני לוי מגיל שלושים עד חמישים. כמה היו בכל משפחה? השלימו (ד- לו, מ, מד): משפחת קהת _____ משפחת גרשון _____ משפחת מררי _____ (ד, לו, מ, מד) קהת - 2750, גרשון 2630, מררי 3200
2. כתוב בפס' "ויפקד משה ואהרן ונשיאי העדה את בני הקהתי" למה הוצרכו "משה" "אהרן" ו"נשיאי העדה" להיות במעמד זה? (אור החיים ד, לד) טעם שלשתם, משה שליח ה', אהרן הנמסרים לו דכתיב נתונים נתונים המה לו, נשיאי ישראל המוסרים אותם במקומם לעבוד דכתיב בפרשת במדבר ושמרו את משמרתו ואת משמרת כל העדה וגו',
3. כתוב לגבי הלויים "כל הבא לעבוד עבדת עבודה ועבדת משא באהל מועד" מהי "עבודת עבודה" ומהי "עבדת משא"? (רש"י ד, מז) עבדת עבודה. הוא השיר במצולתים וכנורות, שהיא עבודה (נ) לעבודה אחרת: ועבדת משא. (ס) כמשמעו:
4. כמה לויים היו סה"כ לעבודת המשכן מעל גיל שלושים? (ד, מח) 8580

קדושת המחנות בישראל (ה, א-ז)

1. כתוב בפס' "צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע" וכו' כמה מחנות היו בשעת חנייתן של ישראל וכיצד חולקו? (רש"י ה, ב). שלש מחנות היו שם (צ) בשעת חנייתן, תוך הקלעים היא מחנה שכניה, חניית הלויים סביב כמו שמפורש בפרשת במדבר סיני היא מחנה לוייה, ומשם ועד סוף מחנה הדגלים לכל ארבע הרוחות היא מחנה ישראל
2. מאיזה מחנות משלחין את הצרוע? הוב? וטמא לנפש? (רש"י ה, ב). הצרוע נשתלח (ק) חוץ לכולן. הוב מותר במחנה ישראל ומשולח מן השטים, וטמא לנפש מותר אף בשל לוייה ואינו משולח אלא משל שכניה

המועל - גוזל ונשבע לשקר (ה, היז)

1. ראובן גזל את חברו שמעון ונשבע בבית הדין כי לא גזל. ראובן נקרא מועל בה, ויש לו שתי עבירות: גזל ושבעת שקר (כפי שראינו בחומש ויקרא). ראובן התחרט והחליט לעשות תשובה. מה הדברים שצריך לעשות? השלימו: _____ את חטאתם (וידוי), והשיב את _____ (מביא את ערך הגזלה) _____ יוסף עליו" (חמישית מערך הגזילה קנס). מלבד כל אלו הדברים צריך ראובן להביא קורבן אשם גזילות למשכן. (הז, והתוודו את חטאתם, והשיב את אשמו, וחמישתו יוסף עליו
2. למה נכתב כאן שוב עניין גוזל ונשבע על שקר הרי כבר דובר בה בפרשת ויקרא? (רש"י ה, יז) הרי חזר וכתב כאן פרשת גוזל ונשבע על שקר, היא האמורה בפרשת ויקרא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו וגו' (ויקרא ה, כא). ונשנית כאן בשביל שני דברים שנתחדשו בה, האחד שכתוב והתוודו, לומר שאינו חייב חומש ואשם על פי עדים עד שיוודה בדבר, והשני על גזל הגר שהוא ניתן לכהנים

3. למה נאמר על גזל הגר "למעול מעל בה" (ספורנו ה,ו) כבר באר הקבלה שזה נאמר על גזל הגר כי אמנם הגזל אותו מחלל שם אלהיו בעיני הגר אשר בא לחסות תחת כנפיו ולכן יקרא מעול בקודש וחייב אשם כמשפט כל מעול בו:
4. כתוב לגבי מי שנשבע על שקר "יהשיב את אשמו בראשו...ונתן לאשר אשם לו", מה הפירוש "אשמו בראשו" ומה הכוונה שנתן אותו "לאשר אשם לו" (רש"י ה,ז) את אשמו בראשו. הוא הקרן (ת) שנשבע עליו (בבא קמא קי): לאשר אשם לו. למי (א) שנתחייב לו (כתובות יט):
5. כתוב בפס' "וחמישיתו יוסף עליו" אם יש עדים כמה צריך להוסיף? (אבן עזרא ה,ז) אם הוא מתודה מעצמו ואם יש עדים עליו יוסף שני חמישיות ומעתיקי הדת אמרו חומש החומש ודעתם רחבה מדעתנו:
6. כתוב בפס' שמי שנשבע לשקר צריך להשיב את הקרן שנשבע עליו למי שנתחייב לו. מה הפירוש "ואם אין לאיש גואל" (רש"י ה,ח) שמת התובע שהשביעו, ואין לו יורשים:
7. איך יתכן מצב שאין לאדם שמת חי? יורשים? (רש"י ה,ח) ואמרו רבותינו וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, או בן או בת או אח או שאר בשר הקרוב ממשפחת אביו למעלה עד יעקב, אלא זה הגר (ג) שמת ואין לו יורשים
8. במידה ואין לשמעון שנפטר קרובי משפחה (אם למשל התגייר) ראובן צריך להחזיר את הגזילה ואת הקנס לכהן. מה עוד מקבל הכהן? (ה,ט"ז) תרומות (עפ"י רש"י ביכורים) ומתנות כהונה מהקורבנות.
9. כתוב לגבי מי שאין לו גואל שמשביים את הקרן והחומש "לה' לכהן" מה הפירוש "לה' לכהן" (רש"י ה,ח) קנאו השם, (ה) ונתנו לכהן שבאותו (ו) משמר
10. כתוב בפס' "וכל תרומה לכל קדשי בני ישראל אשר יקריבו לכהן לו יהיה" באיזה מדובר שאנו צריכים לתת אותה לכהן? (רש"י ה,ט) אמר רבי ישמעאל, וכי תרומה מקריבין לכהן, והלא הוא המחזור אחריה לבית הגרנות, ומה תלמוד לומר אשר יקריבו לכהן, אלו הבכורים שנאמר בהם תביא בית ה' אלהיך, (שמות כג, יט) ואיני יודע מה יעשה בהם, תלמוד לומר לכהן לו יהיה, בא הכתוב ולמד על הבכורים שהיו נתנין לכהן; מה הפירוש "איש אשר יתן לכהן לו יהיה" (רש"י ה,י) איש אשר יתן לכהן. מתנות הראויות לו: לו יהיה (כרכה לנותן). ממון הרבה
- 11.

מדרש קצר וחשוב (מדרש רבה פרשה ז,אות ו) אָמַר רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי (ספרי נשא א): בֹּא וְרֵאָה מַה כֹּחַ עֲבָרָה קָשָׁה, שְׁעָד שְׁלֵא פִטְטוּ יְדֵיהֶם בְּעֲבָרָה לֹא הָיוּ בְּהֵן זָבִין וּמְצַרְעִים, מִשְׁפָּטוּ יְדֵיהֶם בְּעֲבָרָה הָיוּ בְּהֵן זָבִין וּמְצַרְעִין. לְפִי דְרָבְנָה לְמַדְנָה שְׁשֻׁלְשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ אֲרָעוּ בּוּ בַיּוֹם.

מדרש קצר ויפה (מדרש רבה פרשה ה,אות ח) דָּבָר אַחֵר, וְאִישׁ אֶת קִדְשׁוֹ לֹא יִהְיֶה, מִה כְּתוּב לְמַעְלָה (במדבר ה, ט): וְכָל תְּרוּמָה לְכָל קִדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו', אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל מִי שִׁיתֵן תְּרוּמָה וְקִדְשִׁים לְכֹהֵן כְּרָאוּי, יִזְכֶּה שֵׁשִׁי אֲבֹתָיו לְכֹהֵנָה וְיִהְיֶה זְרַעוֹ אוֹכֵל בְּקִדְשִׁים, וְעַל זֶה נֶאֱמַר: וְאִישׁ אֶת קִדְשׁוֹ לֹא יִהְיֶה, שְׁרָעוּ יְהִי אֹכֵל קִדְשִׁים בְּזִכּוֹת תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת וְהַקְּדָשִׁים שֶׁנֶּתַן לְכֹהֵן בְּעֵין יָפֵה.

הנזיר (ו, א-כא)

התורה עוברת לספר על איש או אישה שמעוניינים להתקרב ולהתקרב לקביה ולכן אוסרים על עצמם דברים שנהנים מהם ולעיתים גורמים לעבירות למשך זמן מסוים. אדם שעושה זאת נודר להיות נזיר

1. כתוב בפס' "כי יפלא לנדר נזיר מהו נדר "נזיר" (רש"י ו,ב) אין נזירה בכל מקום אלא פרישה, אף כאן שפירש מן היין:
2. מה הפירוש "להזיר לה" (רש"י ו,ב) להבדיל עצמו מן היין לשם שמים
3. למה נאמר בנזיר לשון "כי יפלא" (אבן עזרא ו,ב) יפריש או יעשה דבר פלא כי רוב העולם הולכים אחר תאוותם
4. למה נאמר בעניין הנזיר לשון כפולה "דבר" "ואמרת" (אור החיים ו,ב) כפל הכתוב לומר דבר ואמרת, גם שינה לשונו, אולי שיכוין לב' מיני נזיר שאחד משובח מחבירו, (והוא נזירות כההוא שאמרו בנדרים (ט) שאמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי וכו' אלא פעם וכו' העבודה שאגלה לשמים וכו' עליך אמר קרא נזיר להזיר לה' יעוין שם. לזה) אמר דבר כנגד שאר נזירות, ואמרת כנגד נזירות המעולה, ולזה כפל לומר נזיר להזיר לה' ולא אמר להזיר לה', נתכוון לומר כנגד ב' מיני נזירות, נזיר כנגד כל הנזירות שיזיר עצמו, ומאמר להזיר לה' כנגד נזירות שהיא מתחלתה לה' (וכמעשה אותו אדם שהזיר כשראה בבואה שלו):
5. אלו דברים יהיו אסורים על הנזיר ולשתות ולאכול? (ג,ד) יין ושכר, חמץ וזין, חמץ שכר וכל משרת ענבים לא ישתה. וענבים לחים ויבשים ומכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל
6. כתוב בפס' "וכל משרת ענבים לא ישתה" מה פירושה המילה "משרת" (משרת ענבים) (רש"י ו,ג) לשון צביעה במים או בכל משקה, (ו) ובלשון משנה יש הרבה, אין שורין דיו וסממנים, נזיר ששרה פתו ביין
7. כתוב בפס' "מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל" מהם ה"חרצנים" המוזכרים בפס' (רש"י ו,ד) הם הגרעינים
8. למה הנזיר דווקא "מיין ושכר יזיר" (ספורנו ו,ג) לא יסגף עצמו בצום שממעט במלאכת שמים כדבריהם ז"ל ולא יצער גופו כמכות פרושים כמנהג צבועים וכומרים אבל יפריש עצמו מן היין שבזה הוא ממעט את התיפלה מאד ומכניע יצרו ולא יתיש כחו בזה כלל:
9. מהו "זג" (רש"י ו,ד) הם הקליפות שמבחוץ, שהחרצנים בתוכן כענבל (ז) בזוג (נזיר ד:):
10. כתוב בפס' "קדש יהיה גדל פרע שער ראשו" מה הפירוש "קדש יהיה" ומה הצווי בעקבות כך? (רש"י ו,ה) קדש יהיה. השער שלו, (ח) לגדל הפרע של (ט) שער ראשו (ספרי כה):
11. כתוב על הנזיר "לאביו ולאמו ולאחיו ולאחתו לא יטמא להם במתם כי נזר אלקיו על ראשו" למי עוד הנזיר לא יכול להיטמא, ומאיזה לשון מגיעה המילה "נזיר" (אבן עזרא ו,ז) ואף כי לאשתו ולבתו ולאחרים ויש אומרים כי מלת נזיר מגזרת נזר והעדד כי נזר אלהיו על ראשו ואיננו רחוק ודע כי כל בני אדם עבדי תאות העולם והמלך באמת שיש לו נזר ועטרת מלכות בראשו כל מי שהוא חפשי מן התאות:
12. כתוב בפס' "כל ימי נזרו קדוש הוא לה" מה הפירוש "קדוש הוא" (רש"י ו,ח) זו קדושת הגוף (ל) מלהטמא למתים:
13. למדנו על הכהן הגדול שבגלל קדושתו אינו מיטמא אפילו עם קרוביו מתים (שומאת מת) וכך גם הנזיר שנזר אלהיו על ראשו. מה הוא צריך לעשות אם נטמא בשונג בטומאת מת? (ו,ט"ז) מפסיק את הנזירות ומגלח את ראשו

14. כתוב בפס' "וכי ימות מת עליו בפתע פתאם" מה הפירוש "בפתע" "פתאם"(רש"י ו,ט) פתע. זה אונס: פתאם. זה שוגג, ויש אומרים פתע פתאום דבר אחד הוא, מקרה (מ) של פתאום:
15. מה הפירוש "וכי ימות מת עליו"(רש"י ו,ט) באהל (ג) שהוא בו
16. כתוב בפס' "ועשה הכהן אחד לחטאת... וכפר עליו מאשר חטא על הנפש" במה חטא אותו נזיר? (רש"י ו,יא) שלא נזהר מטומאת המת, רבי אלעזר הקפר אומר, שציער (פ) עצמו מן היין:
17. מה הפירוש "והזיר לה' את ימי נזרו... והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו"(רש"י ו,יב) והזיר לה' את ימי נזרו. יחזור וימנה נזירותו כבתחלה: והימים הראשונים יפלו. לא יעלו מן המנין
18. כתוב בפס' "וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו יביא אותו אל פתח אהל מועד" מי "יביא אותו"? ומה לומדים על משה רבינו?(רש"י ו,יג) יביא את עצמו, וזה אחד משלשה אתים שהיה רבי ישמעאל דורש כן. כיוצא בו והשיאו אותם עון אשמה, את עצמם. כיוצא בו ויקבור אותו בגי (דברים לד, ו), הוא קבר את עצמו
19. למה הנזיר במלאת ימי נזרו מקריב "איל לשלמים"(אבן עזרא ו,יד) שמחה שהשלים מה שנדר
20. הנזיר שהופסקה נזירותו בגלל הטומאה צריך להביא קורבנות ולחזור על נזירותו. כשהנזיר מסיים את נזירותו הוא מביא קורבנות. מה צריך לעשות עם שערות ראשו?(ו,יח) לגלח ולשים באש על המזבח מתחת לקורבן השלמים
21. מה הפירוש "וגלח הנזיר פתח אהל מועד"(רש"י ו,יח) יכול יגלח בעזרה, הרי זה דרך בזיון, אלא וגלח הנזיר לאחר שחיתת השלמים, שכתוב בהן ושחטו פתח אהל מועד
22. למה נסמך לתורת הנזיר הפס' "את תורת נזרו" ולענין ברכת כהנים?(בעל הטורים ו,כא) וסמך ליה על תורת נזרו לומר מי ששתה יין אל יורה. וסמך ברכת כהנים לפרשת נזיר לומר שתויי יין פסולין לברכת כהנים שנקראת עבודה:

ברכת הכהנים (ו, כביז)

הקב"ה מבקש ממושה לצוות את אהרון ובניו לברך את עם ישראל בברכת הכהנים הידועה לנו בכל יום ויום.

1. למה נכתב "אמור" בכתב מלא?(רש"י ו,כג) מלא, לא תברכם בחפזון ובבהלות, אלא בכוונה ובלב שלם
2. למה נאמר כאן עניין "ברכת הכהנים"(רמב"ן ו,כג) כבר הזכרתי בסדר ויהי ביום השמיני (ויקרא ט כב) כי צוה את אהרון לשאת את ידיו אל העם ולברך אותם ביום ההוא וכאן צוה לדורות לאהרון ולבניו ופירש הברכה שיברכו אותם והזכירה בהקמת המשכן כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם וכמו שאמרו רבותינו (סוטה לז) במקדש בשם המפורש ובמדינה בכניו במקדש היו אומרים אותה ברכה אחת ובגבולין שלש ברכות כי הברכה במקדש מיוחדת בשם המיוחד
3. מה הכוונה במילה "יברכך"(רש"י ו,כד) שיתברכו נכסין
4. מה הכוונה במילה "וישמרך"(רש"י ו,כד) שלא יבואו עליך שודדים ליטול ממונך, שהנותן מתנה לעבדו אינו יכול לשמרו מכל אדם, וכיון שבאים לסטים עליו ונוטלין אותה ממנו מה הנאה יש לו במתנה זו, אבל הקב"ה הוא הנותן הוא השומר.
5. מה הפירוש "יברכך" ומה הפירוש "וישמרך"(אבן עזרא ו,כד) יברכך. תוספות חיים ועושר: וטעם וישמרך. שישמור התוספת שלא יגזול אחר מה שהוסיף
6. כתוב בפס' "יברכך" מהי הברכה המוזכרת כאן?(ספורנו ו,כד) בעושר ונכסים שאם אין קמח אין תורה
7. מה הפירוש "יאר ה' פניו אליך"(רש"י ו,כה) יראה לך פנים שחוקות, פנים צהובות
8. מה הפירוש "ויחנך"(רש"י ו,כה) יתן לך חן
9. מה הכוונה "ישא ה' פניו אליך"(רש"י ו,כו) יכבוש כעסו:
10. מה הפירוש "ושמו את שמיי"(רש"י ו,כז) יברכום בשם המפורש
11. כתוב בפס' "ואני אברכם". הבא שני פירושים לדבר.(רש"י ו,כז) לישראל, ואסכים (מ) עם הכהנים. דבר אחר, ואני אברכם, (ג) לכהנים

קורבנות הנשיאים לחנוכת המשכן והמזבח (ז, א-פח)

1. כתוב בפס' "ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן" מה נרמז במילה "כלות"(רש"י ז,א) כלות כתיב (ר"ל בפת"ח ולא כלות בשו"א ודו"ק), יום הקמת המשכן היו ישראל ככלה הנכנסת לחופה (במ"ד יב, ח):
2. למה נאמר "ביום כלות משה להקים" ולא נאמר "ביום הקים", ומתי היה יום זה?(רש"י ז,א) ולא נאמר ביום הקים, מלמד שכל שבעת ימי המלאים היה משה מעמידו ומפרקו, ובאותו היום העמידו ולא פרקו, לכך נאמר ביום כלות משה להקים, אותו היום כלו הקמותיו, וראש חודש ניסן היה, בשני נשרפה הפרה, (ע) בשלישי הזו היה ראשונה, ובשביעי (פ) גלחו
3. למה נאמר "ביום כלות משה" והלא גם בצלאל וכדו' עשו את המשכן? היכן עוד ראינו שהמלאכה נקראת על שם מישהו אחר?(רש"י ז,א) בצלאל ואהליאב וכל חכם לב עשו את המשכן, ותלאו הכתוב במשה, לפי שמסר נפשו (ס) עליו לראות בתבנית כל דבר ודבר כמו שהראהו בהר להורות לעושי המלאכה, ולא טעה בתבנית אחת. וכן מצינו בדוד, לפי שמסר נפשו על בנין בית המקדש, שנאמר זכור ה' לדוד את כל ענותו אשר נשבע לה' וגו' (תהלים קלב, א-ב), לפיכך נקרא על שמו, שנאמר ראה ביתך דוד (מלכים"א יב, טז):
4. למה נסמכה חנוכת המזבח לברכת כהנים?(בעל הטורים ז,א) סמך חנוכת המזבח לברכת כהנים רמז לחשמונאים שיעשו חנוכה ועוד כדי שלא תשלוט עין הרע במלכותם לכך ברכם תחלה וסמך למשכן שבזכות המשכן יהיה שלום וכן דוד סמך ה' יברך את עמו בשלום למזמור שיר חנוכת הבית

המלמד

מתכוננים לפרשה

פרשת נשא

5. כתוב בפס' ויקריבו נשיאי ישראל ראשי בית אבתם הם נשיאי המטות ... ויביאו את קרבנם" מי כוונת הפס' באמרו "הם נשיאי המטות"? (רש"י ז,ב) שהיו שוטרים עליהם במצרים (צ) והיו מוכים עליהם, שנאמר ויכו שוטרי בני ישראל וגו' (שמות ה, יד. ספרי מה):
6. הבא פירוש אחד שמסביר למה "העגלות" נקראות קרבן? (רמב"ן ז,ב) בעבור היות העגלות לצורך הקרבנות יקראו קרבן וכן ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זהב (להלן לא ג) קרבן לבדק הבית
7. קורבנות הנשיאים - לאחר הקמת המשכן ומשיחת הכלים לעבודה מביאים נשיאי ישראל תרומה מיוחדת לחנוכת המשכן . מה הייתה התרומה? (ז,ג) שש עגלות צב ושנים עשר שוורים
8. מה הכוונה בפס' "עגלת צב"? (רש"י ז,ג) אין צב אלא מחופים, וכן בצבים ובפרדים (ישעיה סו, כ), עגלות מכוסים קרוים צבים:
9. כתוב בפס' ויקריבו אותם לפני המשכן... "ויאמר ה' אל משה לאמר קח מאיתם" מה לומדים מכך, ולמה דווקא כאן הנשיאים מתנדבים קרבנות תחילה? (רש"י ז,ג) שלא קבל משה מידם עד שנאמר לו (ק) מפי המקום. אמר רבי נתן, מה ראו הנשיאים להתנדב כאן בתחלה ובמלאכת המשכן לא התנדבו תחלה, אלא כך אמרו הנשיאים, יתנדבו צבור מה שיתנדבו ומה שמחסרין אנו משלימין, כיון שראו שהשלימו צבור את הכל, שנאמר והמלאכה היתה דים (שמות לו, ז), אמרו מעתה מה לנו לעשות, הביאו את אבני השוהם והמלואים לאפור ולחשן, לכך התנדבו כאן תחלה
10. כתוב בפס' "עגלה על שני הנשיאים" למה 2 נשיאים מביאים עגלה אחת ולא כל אחד מביא לבדו? (ספורנו ז,ג) לאות אחוה ביניהם אשר בה יהיו ראויים שתשרה שכינה ביניהם כאמרו ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד על הפך חלק לבם עתה יאשמו:
11. עגלות הצב היו עגלות לנשיאת משאות כבדים . הנשיאים תרמו אותם לנשיאת חלקי המשכן. כמה עגלות קיבלו כל משפחות הלויים: משפחות גרשון _____ לסחיבת יריעות המשכן . משפחת מררי _____ לסחיבת כל הקרשים הכבדים של המשכן. משפחת קהת _____ כיוון שנשא את כל הכלים הקדושים על הכתפיים. (ז,זט) שתיים, ארבע, אפס
12. כתוב בפס' ויקריבו הנשיאים את חנכת המזבח ביום המשח אותו" בעקבות איזה מקרה נדבם לבם להתנדב את קרבנות המזבח? (רש"י ז,י) לאחר שהתנדבו העגלות והבקר לשאת המשכן, נשאם לבם להתנדב קרבנות המזבח לחנכו:
13. כתוב בפס' "ויאמר ה' אל משה נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום יקריבו את קרבנם" לפי איזה סדר היו מקריבים את קרבנות הנשיאים, לפי סדר תולדותם - מהבכור לצעיר, או לפי סדר נסיעתם? (רש"י ז,יא) ועדיין לא היה יודע משה היאך יקריבו, אם כסדר תולדותם אם כסדר המסעות, עד שנאמר לו מפי הקב"ה יקריבו (ש) למסעות איש יומו:
14. לאחר תרומת העגלות לחנוכת המשכן, מקריבים הנשיאים קורבנות לחנוכת המזבח. בכל יום הקריב נשיא של שבט אחר. מי היה המקריב ביום הראשון ומאיזה שבט היה? (ז,יב) נחשון בן עמינדב משבט יהודה
15. מה הביאו הנשיאים לקורבן השלימו : _____ כסף אחת , _____ אחד כסף . שניהם מלאים סולת מעורבת בשמן למנחה. _____ אחת מזהב מלאה . (ז,יג) קערת כסף , מזרק כסף , כף אחת עשרה זהב
16. נאמר בקרבנות הנשיאים "כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת" מה מיוחד בדבר זה? (רש"י ז,יד) לא מצינו קטרת ליחיד (ג) ולא על מזבח החיצון אלא זו בלבד, והוראת שעה היתה
17. כנגד מה באה "כף אחת" בפס' (רש"י ז,כ) כנגד התורה שנתנה מידו של הקב"ה
18. כנגד מה ניתן "עשרה זהב" דווקא? (רש"י ז,כ) כנגד עשרת הדברות
19. כנגד מי "הפר", "האיל" וה"כבש" שבפס' (רש"י ז,כא) פר אחד. כנגד אברהם שנאמר בו ויקח בן בקר (שם יח, ז): איל אחד. כנגד יצחק ויקח את האיל וגו' (שם כב, יג): כבש אחד. כנגד יעקב והכשבים הפריד יעקב (שם ל, מ):
20. על מה שעיר העיזים בא לכפר? (רש"י ז,כב) לכפר על מכירת יוסף שנאמר בו וישחטו עיזים (שם לו, לא):
21. כתוב בפס' "ולזבח השלמים בקר שנים" למה דווקא "בקר שנים" בקרבן שלמים? (רש"י ז,כג) כנגד משה ואהרן שנתנו שלום בין ישראל לאביהם שבשמים:
22. כנגד מה 3 המינים "אילים" "עטודים" "כבשים"? (רש"י ז,כג) ג' מינים כנגד כהנים ולוים וישראלים, וכנגד תורה נביאים וכתובים, שלש חמשות כנגד חמשה חומשין, וחמש הדברות הכתובין על לוח אחד וחמש הכתובין על השני.
23. השלימו את השבטים והנשיאים לפי יום הקרבת הקורבנות (ז,יח-פג)

שם הנשיא	נשיא משבט	יום
נחשון בן עמינדב	יהודה	ראשון
נתנאל בן צופר	יששכר	שני
אליאב בן חלן	זבולון	שלישי
אליצור בן שדיאור	ראובן	רביעי
שלמיאל בן צורישידי	שמעון	חמישי
אליסף בן דעואל	גד	שישי
אלישמע בן עמיהוד	אפרים	שביעי
גמליאל בן פדחצור	מנשה	שמיני

תשיעי	בנימין	אָבִידן בֶּן גִּדְעִי
עשירי	דן	אֲחִיעֶזֶר בֶּן עֲמִישַׁדִּי
אחד עשרה	אשר	פְּגַעִיאל בֶּן עֶכְרֹן
שנים עשר	נפתלי	אֲחִירַע בֶּן עֵינָן

24. נאמר בקרבנו של נתנאל בן צועד למטה יששכר "הקרב את קרבנו" למה נאמר דבר זה רק בשבט יששכר ולא בשאר השבטים(בסוף פירוש רש"י)?(רש"י ז,יט) מה תלמוד לומר הקריב בשבטו של יששכר מה שלא נאמר בכל השבטים, לפי שבא ראובן וערער ואמר, אחר שקדמני יהודה אחי אקריב אני אחריו, אמר לו משה מפי הגבורה נאמר לי שיקריבו כסדר מסען לדגליהם, לכך אמר הקרב את קרבנו והוא חסר יו"ד, שהוא משמע הקרב לשון צווי, שמפי הגבורה נצטווה הקרב. ומהו הקריב הקריב שני פעמים, שבשביל שני דברים זכה להקריב שני לשבטים, אחת שהיו יודעים בתורה שנאמר ומבני יששכר יודעי בינה לעתים (דברי הימים"א יב, לג), ואחת שהם נתנו עצה לנשיאים להתנדב קרבנות הללו, וביסודו של רבי משה הדרשן מצאתי, אמר רבי פנחס בן יאיר, נתנאל בן צועד השיאן עצה זו:
25. מה נרמו בשמו של "אליאב בן חלן"? (אור החיים ז,כד) נקרא כן לצד שהוא דבר המעמיד ליששכר ללמוד תורה יקרא אב, וכמו שמצינו שהקדימו משה ליששכר דכתיב (דברים לג) שמח זבולן וגו' ויששכר וגו', והוא מאמר אליאב פירוש לי יתיחס לקרות אב, הגם שהוא חלון פירוש חולין שאינו בן תורה ועוסק בפרקמטיא חולין עולם הזה אף על פי כן דין אבא למלכא:

דיבור הקב"ה אל משה (ז, פט)

1. בפסוק האחרון של הפרשה הקב"ה מדבר עם משה באוהל מועד ורק משה שומע את הקול . מהיכן מגיע הקול? (ז,פט) מעל הכפרת המכסה את ארון העדות מבין שני הכרובים
2. כתוב בפס' "ובבא משה אל אהל מועד לדבר איתו וישמע את הקול" איך היה מתבצע בדיוק הדיבור עם משה?(רש"י ז,פט) שני כתובים המכחישים זה את זה בא שלישי והכריע ביניהם, כתוב אחד אומר וידבר ה' אליו מאהל מועד, (ויקרא א, א) והוא חוץ לפרכת, וכתוב אחד אומר ודברתי אתך מעל הכפרת (שמות כה, כב), בא זה והכריע ביניהם, משה בא אל אהל מועד ושם שומע את הקול הבא מעל הכפרת מבין שני הכרובים, הקול יוצא מן השמים לבין שני הכרובים ומשם יצא לאהל מועד
3. למה נאמר "מדבר אליו" (מדבר - עם חיריק במ"ם) שמשמע שהיה מאליו?(רש"י ז,פט) כמו מתדבר, כבודו של מעלה לומר כן, מדבר בינו לבין עצמו ומשה שומע מאליו
4. למה נאמר "הקול" ולא נאמר "וישמע קול מדבר אליו"(רש"י ז,פט) יכול קול נמוך, תלמוד לומר את הקול, הוא הקול שנדבר עמו בסיני, וכשמגיע לפתח היה נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל (במ"ד יד, כא):